

D E C I Z I E

24 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecătorii: Ion Druță, Luiza Gafton

examinând recursul declarat de reprezentantul Agenției Servicii Publice, Nadejda Crăciun împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, adoptată în cauza civilă intentată la cererea lichidatorului societății pe acțiuni „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă împotriva Agenției Servicii Publice cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, –

c o n s t a t ă

La 27 iunie 2016, GȚ „Țurcan Igor” a depus cerere introductivă cu privire la intentarea procedurii de insolabilitate față de debitorul societății pe acțiuni „Fabrica de Pâine din Orhei” (în continuare SA „Fabrica de Pâine din Orhei”).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2016, s-a admis cererea introductivă a creditorului GȚ „Turcan Igor”.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2016 s-a intentat procesul de insolabilitate față de SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, fiind desemnat în funcția de administrator al insolabilității administratorul autorizat Breahnă Filip.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2017 s-a confirmat hotărârea adunării creditorilor SA „Fabrica de Pâine din Orhei” din 15 februarie 2017 cu privire la trecerea la procedura de restructurare a debitorului insolubil și s-a stabilit termenul de 30 de zile pentru confirmarea planului procedurii de restructurare la adunarea generală a creditorilor și prezentarea acestuia pentru confirmare instanței de insolabilitate.

La 12 septembrie 2017, lichidatorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă a depus cerere împotriva Agenției Servicii Publice cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, solicitând admiterea cererii, constatarea faptului cu valoare juridică, obligarea Departamentului Cadastru al Agenției Servicii Publice să înregistreze în Registrul de stat al bunurilor imobile construcțiile aflate pe terenurile cu numerele cadastrale XXXXX (f.d. 2 recto-verso).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 (f.d. 17-18 recto-verso) s-a admis cererea de constatare a faptului cu valoare juridică depusă de lichidatorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă; s-a constatat faptul cu valoare juridică,

precum că, construcțiile – garajele nefinisate, amplasate pe teritoriile care aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei” terenurile cu numerele cadastraleXXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha;XXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha;XXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha șiXXXXX, cu suprafața de 0,0066 ha fac parte din componența masei debitoare a SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedura de faliment; și s-a obligat Departamentul Cadastru al Agenției Servicii Publice să înregistreze în Registrul de stat al bunurilor imobile construcțiile – garaje nefinisate, aflate pe terenurile ce aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, după debitorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedura falimentului.

La 19 decembrie 2017, reprezentantul Agenției Servicii Publice, Nadejda Crăciun a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate (f.d. 20-21, 24).

În motivarea recursului invocă faptul că instanța de insolvabilitate a interpretat și aplicat eronat legea materială și procesuală. În acest sens menționează că, Legea cadastrului stabilește regulile pentru înregistrarea construcțiilor nefinalizate.

Astfel, consideră că, prin recunoașterea dreptului de proprietate asupra construcțiilor nefinalizate, fără prezentarea dovezii legalității acestora, instanța de insolvabilitate a substituit atribuțiile organelor competente în aprecierea unor aspecte ce țin de interesul public, asigurarea calității în construcții și corespunderii imobililor cerințelor de exploatare.

Mai mult decât, susține că încheierea instanței inferioare nu descrie bunurile asupra cărora s-a recunoscut dreptul de proprietate, și anume gradul de finalizare a construcțiilor, cerință impusă de art. 29 alin. (3) din Legea cadastrului bunurilor imobile.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolvabilității din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de reprezentantul Agenției Servicii Publice, Nadejda Crăciun urmează a fi admis, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, din motivele relevate infra.

Conform art. 1 alin. (4) din Legea insolvabilității, procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Articolul 425 din Codul de procedură civilă consemnează că, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Coroborând dispozițiile art. 8 alin. (1) din Legea insolvabilității cu art. 111 alin.(3) din Codul de procedură civilă și regulile de declarare a recursului consemnate la Secțiunea a 2-a a Capitolului XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs consideră că, în speță, termenul de demarare a căii de atac începe să curgă în ziua imediat următoare datei comunicării încheierii judecătorești.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolvenței consideră recursul ca fiind declarat în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul comunicării încheierii instanței de insolvență din 16 noiembrie 2017 și respectiv începutul curgerii termenului de exercitare a căii de atac împotriva acesteia.

Articolul 426 din Codul de procedură civilă consemnează în alin. (1) că, recursul împotriva încheierii se depune și se examinează în modul stabilit de prezentul capitol, cu excepțiile stabilite de prezenta secțiune.

Alineatul (3) al aceluiași articol consemnează că, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că, la 12 septembrie 2017, lichidatorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă a depus cerere împotriva Agenției Servicii Publice cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, solicitând admiterea cererii, constatarea faptului cu valoare juridică, obligarea Departamentului Cadastru al Agenției Servicii Publice să înregistreze în Registrul de stat al bunurilor imobile construcțiile aflate pe terenurile ce aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei” (f.d. 2 recto-verso).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 (f.d. 17-18 recto-verso) s-a admis cererea de constatare a faptului cu valoare juridică depusă de lichidatorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă; s-a constatat faptul cu valoare juridică, precum că, construcțiile – garajele nefinisate, amplasate pe teritoriile care aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei” terenurile cu numerele cadastrale XXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha; XXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha; XXXXX, cu suprafața de 0,0062 ha și XXXXX, cu suprafața de 0,0066 ha fac parte din componența masei debitoare a SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedura de faliment; și s-a obligat Departamentul Cadastru al Agenției Servicii Publice să înregistreze în Registrul de stat al bunurilor imobile construcțiile – garaje nefinisate, aflate pe terenurile ce aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, după debitorul SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedura falimentului.

Verificând legalitatea încheierii instanței de insolvență în limitele recursului valorificat, Colegiul ajunge la concluzia că actul de dispoziție judecătoresc supus examenului legalității a fost emis cu încălcarea normelor de drept material incidente speței.

Or, conform art. 117 alin. (17) din Legea insolvenței, bunul din masa debitoare neînscris în registrul public se vinde numai după ce administratorul insolvenței/lichidatorul îl înscrie, conform procedurii stabilite, în registrul public respectiv. Înregistrarea bunului se face în temeiul unei încheieri a instanței de insolvență, emisă în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii administratorului insolvenței/lichidatorului de constatare a faptului cu valoare

juridică. Încheierea poate fi contestată de orice persoană interesată. În cazul în care bunul a fost vândut înainte sau fără a fi înscris în registrul public, obligația înregistrării și cheltuielile aferente, precum și riscul de constatare a lacunelor la precizarea datelor din registrul public trec în sarcina lichidatorului.

În această ordine de idei, din sensul semantic al textului legal precitat, se deduce că pentru recunoașterea dreptului de proprietate a SA „Fabrica de Pâine din Orhei” asupra construcțiilor (garajelor) nefinisate, lichidatorul urma să probeze că construcțiile asupra cărora solicită a fi înregistrat dreptul de proprietate au fost edificate legal, prezentând în acest sens autorizația pentru construcție, avizul tehnic elaborat de către experți tehnici atestați ce confirmă gradul de executare a construcției și corespunderea lucrărilor de construcție cu documentația de proiect.

Or, conform dispozițiilor art. 40⁴ alin. (2) din Legea cadastrului bunurilor imobile, înregistrarea dreptului asupra unei construcții nefinalizate poate fi efectuată la cererea titularului de drept, în temeiul documentelor ce confirmă dreptul beneficiarului (investitorului) construcției asupra terenului, al autorizației pentru construcție și al avizului tehnic elaborat de către experți tehnici atestați ce confirmă gradul de executare a construcției și corespunderea lucrărilor de construcție cu documentația de proiect. Pentru construcțiile ce nu cad sub incidența Legii nr.721-XIII din 2 februarie 1996 privind calitatea în construcții, se prezintă actul de constatare pe teren privind gradul de executare a construcției, întocmit de organul cadastral teritorial și coordonat cu autoritatea publică locală. Pentru efectuarea tranzacțiilor cu construcțiile nefinalizate, acestea se înregistrează în registrul bunurilor imobile în mod obligatoriu.

La caz, analizând memoriul încheierii Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 și procesul-verbal al ședinței de judecată, instanța de recurs atestă că, în cadrul examinării cererii lichidatorului SA „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă instanța de insolvabilitate nu a administrat și cercetat probe care ar certifica legalitatea edificării construcțiilor (garajelor) nefinisate a căror constatare a dreptului de proprietate de solicită.

Coroborând circumstanțele factice ale speței la normele legale precitate, Colegiul opinează că, prin neadministrarea înscrisurilor enumerate supra, și recunoscând dreptul de proprietate a SA „Fabrica de Pâine din Orhei” asupra construcțiilor – garaje nefinisate, amplasate pe teritoriile care aparțin cu drept de proprietate SA „Fabrica de Pâine din Orhei” și obligarea Departamentului Cadastru al Agenției Servicii Publice să înregistreze în Registrul de stat al bunurilor imobile acest drept de proprietate, instanța de insolvabilitate, în esență, și-a substituit atribuțiile sale cu cele a instituțiilor abilitate în aprecierea calității în construcții și corespunderii imobilului cerințelor de exploatare.

Ipoieza relevată certifică în mod clar că soluția instanței de insolvabilitate este arbitrară și lipsită de substanță, bazată pe o analiză unilaterală a suportului probator, precum și pe interpretare eronată a cadrului legal ce guvernează diferendul dedus judecății.

La acest capitol, instanța de recurs evidențiază că motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligativitatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului

echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României* din 15 februarie 2007, paragraful 29; *Van den Hurk împotriva Olandei* din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României* din 15 februarie 2007, paragraful 29; *Helle împotriva Finlandei* din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari împotriva Finlandei*).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 din CEDO (*Hiro Balani vs. Spania*).

CtEDO în practica sa constantă a menționat că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 §1 din Convenție, include printre altele dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor. Întrucât Convenția nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (*Artico împotriva Italiei*), acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real ascultate, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța (*Parez împotriva Franței, Van der Hurk împotriva Olandei*).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, punând în pericol dreptul la un proces echitabil (*Kaufland împotriva Belgiei*).

Prin urmare, conținutul hotărârii judecătorești trebuie să cuprindă examinarea chestiunilor în fapt și în drept, dispozițiile legale aplicabile raportului juridic dedus judecății, care în final au format convingerea instanței cu privire la soluția pronunțată.

Astfel, instanța asigurând securitatea juridică ce garantează previzibilitatea atât a conținutului regulii de drept cât și a aplicării sale.

În speță, este evident că constatările instanței de insolabilitate nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Din considerentele menționate și având în vedere că, instanța de insolabilitate nu a elucidat multiaspectual circumstanțele importante pentru soluționarea justă a litigiului și cu titlu de consecință a adoptat o soluție neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolabilității din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de reprezentantul Agenției Servicii Publice, Nadejda Crăciun, a casa încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța inferioară urmează să țină cont de cele menționate, să stabilească circumstanțele care au importanță pentru soluționarea corectă a speței și să emită o soluție legală și întemeiată, cu respectarea normelor de drept material și procedural.

În conformitate cu art. 1 alin. (4) din Legea insolabilității, art. 427 alin. (1) lit.b) din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolabilității din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, –

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul Agenției Servicii Publice, Nadejda Crăciun.

Se casează încheierea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 și se restituie cauza civilă intentată la cererea lichidatorului societății pe acțiuni „Fabrica de Pâine din Orhei”, în procedură de faliment, administratorul autorizat Filip Breahnă împotriva Agenției Servicii Publice cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ion Druță

Luiza Gafton